

خیلواکی



استقلال

www.esteqlaal.net

چهارشنبه ۱۸ دسامبر ۲۰۲۴

نویسنده: مرجان کمال

بازنگری و تبصره: حمید انوری

از لابلای کتاب ماندگار

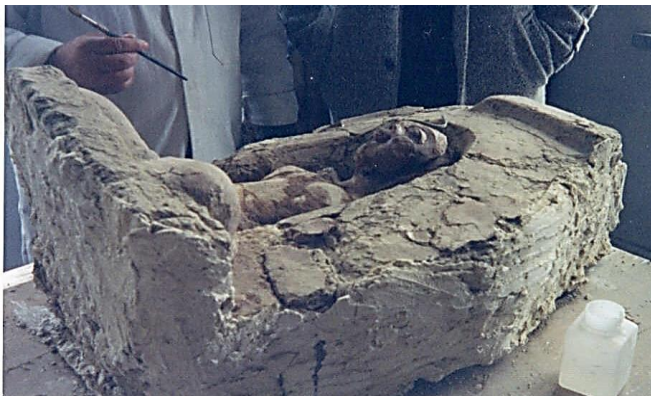
"افغانستان در تلاطم تاریخ"

قسمت سی و هفتم

بعد از یک وقفه طولانی، باز هم فرصتی دست داد و کتاب پربار و ماندگار "افغانستان در تلاطم تاریخ" اثر زیبا و رسا و مستدل و مستند روانشاد "مرجان کمال" را ورق زدیم، دقیق شدیم و رسیدیم به قسمتی که با عکس‌های تاریخی از موزیم کابل و معلومات جامع در مورد آثاری که هنوز در زمان به قلم آوردن آن، در موزیم کابل موجود بودند و طعمه ددمنشان تاریخ نشده بود و...

هرچند این کمترین در لابلای این سلسله، به موزیم کابل و نوشته‌های ماندگار آن خواهرگ نامراد، اندکی پرداخته بودم، اما اینبار خواستم یک سوال و یک پرسش داشته باشم از محققین و مؤرخین گرامی هموطن که این سطور از نظر محترم‌شان میگذرد؛ آنهم اینکه آیا در مورد تصویر ذیل، معلومات دارند که از کدام قرن بوده و مربوط کدام دوره می‌شود و این مومیایی چه نام داشته و کی

بوده است؟!



با درد و دریغ که من نتوانستم در مورد معلوماتی به دست آورم و نیز نمی‌دانم که این اثر تاریخی در نوع خود بی‌نظیر، هنوز در موزیم کابل موجود است، یا به تاراج رفته و یا تخریب شده

است؟!

زنده یاد "مرجان کمال" در مورد آثار موزیم کابل در همان زمان در نوشته ها و یادداشت های ماندگار شان نوشته بودند:

"... در آن [موزیم کابل] در حدود صد هزار اثر وجود داشت. در اثر جنگ های پی در پی مانند همه ساحات، موزیم کابل نیز صدمات ناگوار را متحمل گردید، آثارش چور و چپاول گردیده، تخریب و به تاراج رفت... چون آرشیف موزیم از بین رفته است، فلذا در مورد آثار گم شده معلومات وجود ندارد. باید از هیئت باستان شناسان فرانسوی که یک رول خیلی مؤثر در کشفیات آثار دارند، نام برد.



مرجان کمال در حال گفت و گو با مدیر موزیم کابل "عمرخان مسعودی" - ۲۰۰۵-۲۰۰۶

ناگفته نباید گذاشت که این هیئت در غنای آثار رول مهم بازی نموده اند. بیشترین کشفیات و تجسسات شان بالای آی خانم - طلا تپه - بگرام - و هده می باشد...

" موزیم ملی افغانستان برای اولین بار در سال ۱۲۹۷ خورشیدی در منطقه باغ بالای کابل، برای نگهداری آثار تاریخی تاسیس شد.



در سالهای ابتدایی تاسیس این موزیم که در آن دوران "عجایب خانه" نام داشت، فقط بعضی از آثار تاریخی مثل قرآن های خطی، صنایع دستی، آثار برجای مانده از جنگ های دوران استقلال و بعضی کتاب های کمیاب در آن نگهداری می شد.

در ۲۵ عقرب سال ۱۳۰۳ خورشیدی، موزیم

ملی افغانستان از باغ بالا به قصر کوتی باغچه ارگ کابل منتقل شد و به شکل رسمی توسط امان الله خان گشایش یافت.

برجسته کاری های سنگی بودایی، عاج های متأثر از هنر هندی، برنزه های متأثر از هنر روم، مجسمه ها و غیره، بخشی از آثار موزیم ملی را تشکیل می دادند.

آثار تاریخی از دوران صدر اسلام نیز بخش دیگری از این مجموعه موزیم را شکل می دهد. از مهم ترین آثار کتبی موزیم ملی می توان به قرآن کوفی به خط عثمان بن عفان خلیفه سوم اسلام و نیز به قرآن خط کوفی که در سال ۱۳۳۴ از "شهر غلغله" کشف شده بود اشاره کرد... با آغاز شدن جنگ های داخلی به شهر کابل و با گسترش جنگ در پایتخت، از ساختمان موزیم ملی نیز به عنوان سنگر نبرد استفاده شد.

در این دوره، بیش از هفتاد درصد آثار ارزشمند این گنجینه نابود و یا مورد غارت قرار گرفت. همچنان با به قدرت رسیدن طالبان در کابل، بیشتر از ۲۵۰۰ آثار باقی مانده این موزیم که به شکل مجسمه های انسان و حیوانات بود توسط آنها از بین برده شد... سر انجام در نتیجه تلاش هایی موزیم ملی افغانستان، بیشتر از ۳۰ هزار اثر دوباره از طریق های مختلف چون حفريات قانونی باستانشناسی و برگرداندن آثار از خارج کشور جمع آوری شد. "(آریانا نیوز ۱۳۹۷)

ناگفته نباید گذاشت که محترم و گرامی "[عمر اخان مسعودی](#)" در نگهداری و حفاظت از آثار موجود در موزیم کابل، طی سگ جنگی های تنظیمی و بعد هم ورود جنگجویان طالب به کابل، خدمات و جانفشانی های ارزنده و قابل قدر و در خور ستایش انجام داده اند و در نتیجه "[... در سال ۱۳۸۴ خورشیدی \(۲۰۰۵\) جایزه جهانی شاهزاده کلاوس هالند را به خاطر نجات آثار موزیم افغانستان دریافت کرد. وی نهمین دریافت کننده جایزه شاهزاده کلاوس در جهان است.](#)" ویکی پدیا

افغانستان و مردم افغانستان از این فرزند فداکار خود باید صمیمانه سپاسگذار بوده و نام نامی او را همیشه به خاطر سپرده و گرامی دارند.